

کودتا در شیلی و قتل سالوادور آلنده

سالوادور گونسز آلنده، سیاستمدار و رئیس‌جمهور پیشین شیلی، در 22 ژوئیه 1908م در این کشور به دنیا آمد و پس از طی تحصیلات خود...

سالوادور گونسز آلنده، سیاستمدار و رئیس‌جمهور پیشین شیلی، در 22 ژوئیه 1908م در این کشور به دنیا آمد و پس از طی تحصیلات خود در رشته پزشکی، به طبابت در زادگاهش پرداخت. وی در 25 سالگی به همراه همفکران خود، حزب سوسیالیست شیلی را پایه‌گذاری کرد و در 34 سالگی به دبیر کلی این حزب دست یافت، ضمن اینکه مدتی نیز وزارت بهداری را بر عهده گرفت. آلنده در انتخابات عمومی 1942م به نمایندگی مجلس شیلی انتخاب شد و از سال 1945م به مدت 25 سال به عنوان یکی از اعضای مجلس سناي این کشور فعالیت نمود.

آلنده زمانی نیز در سمت معاونت ریاست جمهوری خدمت کرد تا اینکه پس از سه بار حضور ناموفق در انتخابات ریاست جمهوری، در نهایت در انتخابات اوت 1970م با تفاوتی اندک بر رقیب خود پیشی گرفت و به ریاست جمهوری شیلی دست یافت. وی بدون توجه به بافت جامعه و به ویژه ارتش شیلی که کاملاً غربی بود، تلاش کرد سیاست‌های اقتصادی مارکسیستی را در شیلی به اجرا درآورد. او معتقد بود با موفقیتی که در اجرای نظام اقتصادی مارکسیستی در این کشور به دست خواهد آورد، مردم شیلی از او حمایت خواهند کرد و این مهم‌ترین مایه دوام حکومتش خواهد شد. اما او در حل عاجل معضلات اقتصادی شیلی ناکام ماند و اقتصاد سوسیالیستی وی، با توجه به مقاومت شدید سرمایه‌داران داخلی و خارجی، جز تورم و رکود صنایع، ثمره دیگری نداشت، هر چند که در ارائه خدمات عمومی و بهبود وضع کارگران و دهقانان و طبقات کم درآمد، تاثیر مثبت نهاد.

آلنده در طول سه سال زمام‌داری خود، اقدامات ضد امریکایی بسیاری در صحنه سیاست و اقتصاد شیلی به عمل آورد و اموال ده‌ها شرکت را ملی و مصادره کرد. احزاب و روزنامه‌های دست راستی طرفدار امریکا تعطیل شدند و شیلی رابطه خود را با دولت‌های کمونیست جهان توسعه بخشید. با وجود این، آلنده در به وجود آوردن نظام اقتصادی مورد نظرش در شیلی کاملاً موفق نبود و این امر ناشی از بی‌پایگی راه حل‌های اقتصاد سوسیالیستی و خرابکاری آشکار و پنهان غرب و سرمایه‌داران کوچک و بزرگ وابسته داخلی بود، رفته رفته از نفوذ وی در بین قشر متوسط جامعه شیلی کاست. کاهش اعتبار نسبی او نزد مردم، به عنوان بزرگ‌ترین خطر باعث شد دولت آلنده در معرض سقوط قرار گیرد.

با این حال، آلنده به منافع نامشروع و کلان شرکت‌های امریکایی در شیلی پایان داد و با نفوذ واشینگتن در این کشور به مقابله برخاست. به همین دلیل، کارشکنی‌های امریکا از طریق عوامل خود در شیلی علیه دولت آلنده آغاز شد و سران ارتش شیلی نیز به این توطئه پیوستند. از این رو، در یازدهم سپتامبر 1973م، ژنرال آگستینو پینوشه که در آن زمان فرماندهی نیروی دریایی و وزارت دفاع شیلی را بر عهده داشت، به کمک سازمان سیا و حمایت مالی امریکا، علیه آلنده رئیس‌جمهور قانونی شیلی دست به کودتا زد و با بمباران کاخ ریاست جمهوری و سپس روانه ساختن هزاران سرباز به خیابان‌های سانتیاگو مرکز شیلی، مراکز مهم کشور را به تصرف خود درآورد و دولت آلنده را سرنگون ساخت. در جریان این کودتا، آلنده و کلیه همراهان وی جان خود را از دست دادند. پینوشه که کودتای خود را با شعار نجات شیلی، با کشتار بی‌رحمانه هزاران نفر و تبعید و زندانی نمودن ده‌ها هزار نفر دیگر عملی ساخت، پس از به دست گرفتن قدرت، اختناق شدیدی در شیلی حاکم کرد. تعطیلی کلیه احزاب سیاسی و ممنوع کردن فعالیت آن‌ها، بازداشت‌های فردی و دسته‌جمعی، رواج اعدام‌ها، ربودن مخالفان و برقراری يك حکومت خشن از ویژگی‌های حکومت 16 ساله ژنرال پینوشه در شیلی بود. اما در نهایت با فشار گروه‌های مخالف و پس از برگزاری انتخابات، با صلاحید امریکا، پینوشه در 11 مارس 1990م از قدرت کناره‌گیری کرد. مشروط بر آن‌که از هرگونه محاکمه و تعقیب نسبت به جنایات هولناک تاریخی خود مصون باشد.